

О.В. Дащенко, Національний банк України, м. Київ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ГОТІВКОЮ В УКРАЇНІ

Стабільність фінансової системи значною мірою залежить від рівня організації грошового обігу національної валюти, зокрема готівкового, прогнозований та стійкий розвиток якого сприяє економічному розвитку держави та фінансовій стабільності. Тому одним із головних завдань центральних банків є постійне вдосконалення та забезпечення оптимальної організації готівкового грошового обігу, що обумовлює важливість даної проблематики наукових досліджень.

Аналіз сучасного стану розвитку готівкового грошового обігу в Україні свідчить, що особливо гострого характеру ця проблема набула в умовах кризи, а частка готівки в загальному обсязі грошової маси залишається високою. На кінець 2008 р. вона становила 30 %, а на початок березня 2010 р. – вже 32 %. У країнах з розвиненою ринковою економікою цей показник у загальній грошовій масі становить приблизно 5-10 % всього обсягу грошового обороту.

За даними Ерсте Банку, відношення готівки в обігу до ВВП за станом на грудень 2009 р. в окремих країнах світу становило: Сербія – 3 %, Естонія – 4, Туреччина – 5, Латвія – 5, Хорватія – 5, Румунія – 5, Польща – 7, Литва – 8, Угорщина – 8, Росія – 10, Чехія – 10, Болгарія – 11, Україна – 18 %.

Таке становище обумовлено низкою об'єктивних факторів, а саме: високим рівнем тіньової економіки, нерозвиненістю фінансових ринків, зниженням довіри населення до банківської систем держави, високим податковим тиском на виробників тощо. Разом із збільшенням питомої ваги готівки в обігу зростають і її фактичні обсяги. Скоріше за все, така тенденція збережеться і в найближчій перспективі. Так, за розрахунками фахівців Національного банку України, в 2012 р. порівняно з 2007 р. обсяг готівки поза касами банків зросте в 3 рази, а в 2018 р. – у 6 разів. Крім наведених вище факторів, на збільшення обсягів готівки в обігу впливатиме також зростання доходів населення внаслідок розвитку економіки та підвищення рівня життя громадян України.

Протягом останніх років Національний банк України стабільно забезпечує потреби економіки та населення у готівці, проте перспективи зростання готівкової грошової маси та технічний стан матеріально-технічної бази Центрального сховища вимагають запровадження комплексу заходів, спрямованих на гідне виконання

своїх обов'язків у майбутньому на рівні світових стандартів. На виконання положень схваленої Правлінням Національного банку Концепції вдосконалення організації роботи з готівкою в Україні на 2008-2012 роки фахівцями центрального банку разом із залученими іноземними спеціалістами розроблено Комплексну програму виконання визначених Концепцією завдань. До найважливіших із них слід віднести такі: створення програмного комплексу з прогнозування готівково-грошового обігу; організація регіональних касових центрів; побудова системи “Логістика”, що забезпечить ефективну взаємодію Банкотно-монетного двору, Центрального сховища, касових центрів, територіальних управлінь, комерційних касових центрів; організацію охорони та створення безпечних умов під час роботи з готівкою; забезпечення інкасації та перевезення цінностей у банківській системі; розробку вимог до інформаційної системи обліку руху цінностей у системі Національного банку.

Реалізація зазначених заходів дозволить своєчасно та безперебійно забезпечувати потреби економіки в готівкових коштах, сформувати резервні фонди та децентралізувати їх зберігання, створити в системі центрального банку сучасну матеріально-технічну базу для організації роботи з готівкою.

Дащенко, О.В. Шляхи вдосконалення організації роботи з готівкою в Україні [Текст] / О.В. Дащенко // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей V науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ2010. – Т. 1. – С. 27-29.